

Ազգային Վարժարաններու Հայերէն Լեզուի Համադրուած եւ Նոյնացուած Դասածրագիր

Առաջին Կարգ

Գրել

1.0 Գրելու օրինաչափութիւնը

Աշակերտները կը գրեն պարզ նախադասութիւններ եւ պարբերութիւններ, որոնք գաղափար մը կ'արտայայտեն ու կը զարգացնեն: Աշակերտներուն գրելու կարողութիւնը կը յառաջանայ որոշադրուած հանգրուաններով (օրինակ՝ սեւագրութիւն, վերատեսութիւն եւ խմբագրում):

1.1 Գրելու ատեն անպայման նպատակ մը ճշդել եւ կեդրոնանալ այդ նպատակին շուրջ.

1.2 Գրութեան մէջ նկարագրական բառեր (ածականներ) գործածել.

1.3 Կարենալ գրաւոր բացատրել զանազան տօներու եւ կարելոր թուականներու խորհուրդները եւ նկարագրել անձնական կեանքէն վերցուած դէպքեր (խորհուրդ բառը այստեղ պէտք է հասկնալ հիմնական միտքը եւ իմաստը կարենալ արտայայտելու առումով. աշակերտներէն պէտք չէ ակնկալել վերացական ու բարդ մտածումներ).

2.0 Գրելու կիրարկումը (ոն եւ յատկանիշները)

Աշակերտները կը գրեն կարճ եւ պարզ շարադրութիւն, որ կը նկարագրէ եւ կը բացատրէ սովորական իրերը, դէպքերը եւ կամ անձնական փորձառութիւն մը: Անոնց գրութիւնը ցոյց կու տայ, թէ իրեց մակարդակին համապատասխան որքան՞վ սորված են հայերէն լեզուն:

2.1 Տառերը (գլխագիր եւ պարզ), բառերը եւ նախադասութիւնները գրել ընթեռնելի, համաչափ եւ հաւասար տարածութիւններով.

2.2 Կարենալ գրել պատմողական շարադրութիւն մը (երեւակայական կամ ինքնակենսագրութիւն), որ փորձառութիւն մը կը նկարագրէ.

2.3 Կարենալ գրել բացատրական շարադրութիւն մը, որ մանրամասնօրէն կը նկարագրէ անձ մը, դէպք մը կամ վայր մը.

Երկրորդ Կարգ

Գրել

Աշակերտները կը գրեն յստակ եւ կապակցուած նախադասութիւններ եւ պարբերութիւններ, որոնք գլխաւոր գաղափար մը կը զարգացնեն:
Աշակերտները կը յառաջանան գրաւոր խօսքի գործընթացով կամ հանգրուաններով (օր. ուրուագրել, սեւագրել, սրբագրել եւ խմբագրել):

- 1.1 Համադրել միտքերը եւ մնալ ճշդուած նիւթին մէջ:
- 1.2 Կարենալ գրել ընթեռնելի եւ համաչափ ձեռագրով.
- 1.3 Գիտնալ օգտագործուող զանազան աղբիւրներուն բնոյթը (օր. բառարան, քարտէզ, համացանց, եւ այլն).
- 1.4 Կարենալ վերստուգել սեւագրութիւնը՝ ճշգրտելու համար միտքերու յաջորդականութիւնը եւ աւելցնելու համար նկարագրական յաւելեալ մանրամասնութիւններ.

2.0 Գրաւոր խօսքի կիրառութիւնները (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները կը գրեն պարզ շարադրութիւններ, որոնք կը նկարագրեն ծանօթ առարկաներ, իրադարձութիւններ եւ փորձառութիւններ: Անոնց գրութիւնը ցոյց կու տայ անոնց մօտ հայերէն լեզուի իմացութիւնը:

- 2.1 Կարենալ գրել պատմողական շարադրութիւն մը, մղուած անձնական փորձառութեան՝
 - ա. պահպանելով դէպքի տրամաբանական յաջորդականութիւնը.
 - բ. մանրամասնօրէն նկարագրելով միջավայրը, դէմքերը, առարկաները եւ դէպքերու ընթացքը.
- 2.2 Կարենալ ընկերական նամակներ գրել՝ ընդգրկելով ամսաթիւ, ողջոյնի խօսք, նամակի գլխաւոր միտքը, վերջաբան եւ ստորագրութիւն.

Գրաւոր եւ բանաւոր խօսքի օրինաչափութիւն

Աշակերտները իրենց դասարանի մակարդակին համաձայն, կը գրեն եւ կը խօսին հայերէն գրական աշխարհարարին չափանիշերով:

- 1.1 Կարենալ տարբերել ամբողջացուած եւ կիսաւարտ նախադասութիւնները.
- 1.2 Ճանչնալ եւ ի գործ դնել գրաւոր խօսքի ճիշդ շարահիւսութիւն.

Երրորդ Դասարան

Գրել

Աշակերտները կը գրեն յստակ եւ կապակցուած նախադասութիւններ եւ պարբերութիւններ, որոնք գլխաւոր գաղափար մը կը զարգացնեն: Աշակերտները կը յառաջանան գրաւոր խօսքի գործընթացով կամ հանգրուաններով (օր. ուրուագրել, սեւագրել, սրբագրել եւ խմբագրել):

1.1 Կարենալ շարադրել պարբերութիւն մը՝

ա. զարգացնել հիմնական միտքը արտայայտող նախադասութիւնը (topic sentence).

բ. ներառել պարբերութեան նպատակը հիմնաւորող մանրամասնութիւններ.

գ. միտքերու յաջորդականութիւնը եւ զարգացումը պահելով, պարբերութիւնը հասցնել տրամաբանական աւարտին:

1.2 Կարենալ գրել մաքուր, ընթեռնելի եւ համաչափ ձեռագիրով՝ պահելով լուսանցքները եւ տառերու, բառերու եւ նախադասութիւններու համաչափ տարածութիւնները.

1.3 Գիտնալ օգտագործուած աղբիւրներու կազմութիւնը եւ կառոյցը (օր. բառարան, քարտէզ, հանրագիտարան, համացանց, եւ այլն).

1.4 Վերստուգել սեւագրութիւնը, կարենալ պահելու համար միտքերու յաջորդականութիւնը՝ հաստատուած ձեւաչափի (rubric) մը հետեւելով.

2.0 Գրաւոր խօսքի կիրառութիւնները (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները շարադրութիւններ կը գրեն, որոնք կը նկարագրեն ծանօթ առարկաներ, իրադարձութիւններ եւ փորձառութիւններ: Անոնց գրութիւնը ցոյց կու տայ անոնց մօտ հայերէն լեզուի իմացութիւնը եւ ուսումնասիրելու, ուրուագրելու եւ սրբագրելու կարողութիւնը:

2.1 Կարենալ գրել պատմողական շարադրութիւն (պատում)՝

ա. մշակելով բովանդակութիւն մը, որուն մէջ գոծողութիւնը կը կատարուի.

բ. նախագիծը (plot) զարգացնելու համար ընդգրկել լաւ ընտրուած եւ հետաքրքրական մանրամասնութիւններ.

գ. յաւելեալ բացատրութիւններով նշել, թէ ինչո՞ւ ընտրուած իրադարձութիւնը յիշարժան է.

2.2 Նկարագրել ֆիզիքական եւ գգացական մանրամասնութիւններ , որոնք աւելի լայն տպաւորութիւններ կը մատուցեն մարդոց, միջավայրի, իրերու եւ փորձառութիւններու մասին.

2.3 Կարենալ գրել անձնական եւ պաշտօնական նամակներ, շնորհակալական գիրքեր եւ հրաւերներ (ընդգրկել թուականը, ողջոյնի խօսք, նամակին բովանդակութիւնը (մարմինը), վերջաբան եւ ստորագրութիւն):

Գրաւոր եւ բանաւոր խօսքի օրինաչափութիւն

Աշակերտները իրենց դասարանի մակարդակին համաձայն կը գրեն եւ կը խօսին հայերէն գրական աշխարհարարին չափանիշերով:

1.1 Կարենալ հասկնալ եւ բանաւոր եւ գրաւոր խօսքին մէջ օգտագործել հաստատական, հարցական, հրամայական եւ բացազանչական նախադասութիւններ.

Զորրորդ Դասարան

Գրել

Աշակերտները կը գրեն յստակ եւ կապակցուած նախադասութիւններ եւ պարբերութիւններ, որոնք գլխաւոր գաղափար մը կը զարգացնեն: Աշակերտները կը յառաջանան գրաւոր խօսքի գործընթացով կամ հանգրուաններով (օրինակ՝ ուրուագրել, սեւագրել, սրբագրել եւ խմբագրել):

- 1.1 Գրել ֆանի մը պարբերութիւններէ բաղկացած շարադրութիւն մը՝
 - ա. որ ունենայ նախարան մը.
 - բ. գլխաւոր միտքը արտայայտող նախադասութիւն մը (topic sentence), որ կը զետեղուի անմիջապէս նախարանէն ետք.
 - գ. ընդգրկել օժանդակ նախադասութիւններ եւ պարբերութիւններ, որոնք մանրամասնութիւններով եւ բացատրութիւններով կը հիմնաւորեն գլխաւոր միտքը.
 - դ. պարբերութիւնները սկսիլ լուսանցքէն ներս տարածութեամբ.
- 1.1 Տեղեկութիւններ փոխանցելու համար հետեւիլ տրամաբանական կառուցուածքի մը (հերթականութիւն, պատճառ/հետեւանք, նմանութիւններ եւ տարբերութիւններ, հարցում մը ձեւակերպել եւ պատասխանել անոր).
- 1.2 Կարենալ գրել մաքուր, ընթեռնելի եւ համաչափ ձեւագիրով՝ պահելով լուսանցքները եւ տառերու, բառերու եւ նախադասութիւններու համաչափ տարածութիւնները.
- 1.3 Ուսումնասիրութեան ընթացքին կարենալ գտնել փնտրուած տեղեկութիւնը, ցանչնալ ու նշել օգտագործուած աղբիւրները:
- 1.4 Գրաւոր խօսքը զարգացնելու համար կարենալ օգտագործել տեղեկատուական զանազան աղբիւրներ (օրինակ՝ բառարան, ֆարտէս, հանրագիտարան, համացանց, եւ այլն).
- 1.5 Կարենալ ստուգել սեւագրութիւնը, յաւելումներ կատարել, յապաւել՝ բարելաւելու համար գրութիւնը, միտքերու յաջորդականութիւնը եւ կապակցութիւնը.
- 1.6 Կարենալ գրել անձնական եւ պաշտօնական նամակներ,

շնորհակալական գիրքեր եւ հրաւերներ (ընդգրկել թուականը, ողջոյնի խօսքը, նամակին կուռ բովանդակութիւնը (մարմինը), վերջաբանը եւ ստորագրութիւն):

2.0 Գրաւոր խօսքի կիրառութիւնները (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները կը գրեն շարադրութիւններ, որոնք կը նկարագրեն ծանօթ առարկաներ, իրադարձութիւններ եւ փորձառութիւններ: Անոնց գրութիւնը ցոյց կու տայ անոնց մօտ հայերէն լեզուի իմացութեան մակարդակը եւ ուսումնասիրելու, ուրուագրելու, խմբագրելու եւ սրբագրելու կարողութիւն:

2.1 Կարենալ գրել պատմողական շարադրութիւն (պատում)՝

- ա. կարենալ դէպքի մը կամ փորձառութեան մը մասին գրաւոր արտայայտուիլ.
- բ. զգացական մանրամասնութիւններով օժտել գրութիւնը.
- գ. յաւելեալ բացատրութիւններով նշել, թէ ինչո՞ւ ընտրուած իրադարձութիւնը յիշարժան է.

2.3 Կարենալ տեղեկատուական գրաւոր զեկոյց մը պատրաստել՝

- ա. օգտուիլ մէկէ աւելի տեղեկատուական աղբիւրներէ (գիրք, դասախօսութիւն, թերթ, համացանց).
- բ. ընդգրկել զեկոյցի նպատակին ուղղուած փաստեր եւ մանրամասնութիւններ.

2.4 Գրել ընտրուած նիւթին ամփոփումը, որ կ'ընդգրկէ գլխաւոր գաղափարները եւ կարեւոր մանրամասնութիւնները.

Գրաւոր եւ բանաւոր խօսքի օրինակաչափութիւն

Աշակերտները, իրենց դասարանի մակարդակին համաձայն կը գրեն եւ կը խօսին հայերէն գրական աշխարհարարին չափանիշերով:

- 1.1 Գրելու եւ խօսելու համար օգտագործել պարզ նախադասութիւններ.
- 1.2 Կարենալ կարճ նախադասութիւնները իրար միացնել շաղկապով.
- 1.3 Միտքը աւելի ամբողջական կերպով արտայայտելու համար կարենալ նախադասութիւն մը ընդարձակել՝ անոր մէջ օգտագործելով ածականներ, դերանուններ, մակրայեր:

Հինգերորդ Դասարան

Գրել

Աշակերտները կը գրեն յստակ եւ կապակցուած նախադասութիւններով ու պարբերութիւններով շարադրութիւններ, որոնք գլխաւոր գաղափար մը կը զարգացնեն: Անոնց գրաւոր խօսքը ցոյց կու տայ թէ նկատի առնուած են ունկնդիրը եւ գրելու նպատակը: Շարադրութիւնները կ'ունենան նիւթը ներկայացնող նախարան, հիմնաւորող փաստեր եւ եզրակացութիւն: Աշակերտները կը հետեւին գրաւոր խօսքի ծանօթ հանգրուաններուն:

1.1 Գրել ֆանի մը պարբերութիւններէ բաղկացած պատմողական շարադրութիւն՝

ա. որ ունենայ նախարան մը.

բ. գլխաւոր միտքը արտայայտող նախադասութիւն մը (topic sentence), որ կը զետեղուի անմիջապէս նախարանէն ետք.

գ. ընդգրկել օժանդակ նախադասութիւններ եւ պարբերութիւններ, որոնք մանրամասնութիւններով եւ բացատրութիւններով կը հիմնաւորեն գլխաւոր միտքը.

դ. ստեղծել եւ զարգացնել իրավիճակ մը կամ գործողութեան ծրագիր մը (plot).

ե. նկարագրել միջավայրը.

զ. ներկայացնել վերջաբան մը.

է. Տեղեկութիւններ փոխանցելու համար հետեւիլ տրամաբանական կառուցուածքի (հերթականութիւն, պատճառ/հետեւանք, նմանութիւններ եւ տարբերութիւններ, հարցում մը ձեւակերպել եւ պատասխանել անոր).

ը. Կարենալ գրել մտքեր, ընթեռնելի եւ համաչափ ձեռագրով՝ պահելով լուսանցքները եւ տառերու, բառերու եւ նախադասութիւններու համաչափ տարածութիւնները.

թ. պարբերութիւնները սկսիլ լուսանցքէն ներս տարածութեամբ.

1.2 Գրել ֆանի մը պարբերութիւններէ բաղկացած բացատրական շարադրութիւն՝

ա. որոշել նիւթը, գլխաւոր միտքերը կամ դէպքերը իրենց

ժամանակագրական հերթականութեամբ.

բ. ներկայացնել մանրամասնութիւններ եւ գործածել պարբերութիւնները շաղկապող անցման արտայայտութիւններ՝ միտքի եւ իմաստի տրամաբանական զարգացումը ապահովելու համար.

գ. ներկայացնել վերջարան պարբերութիւն մը, որ կ'ամփոփէ կարեւոր միտքերը եւ մանրամասնութիւնները.

1.3 Ուսումնասիրութեան ընթացքին կարենալ գտնել փնտռուած տեղեկութիւնը, ցանչնալ ու ճշդել օգտագործուած աղբիւրները.

1.4 Գրաւոր խօսքը զարգացնելու համար կարենալ օգտագործել տեղեկատուական զանազան աղբիւրներ (օրինակ՝ բառարան, քարտէս, հանրագիտարան, համացանց).

1.5 Կարենալ բառարան գործածել, բառերու գործածութեան մէջ այլընտրանք ունենալու համար.

1.6 Ստուգել սեւագրութիւնը եւ ի հարկին յաւելում կատարել, յապաւել, բառերու եւ նախադասութիւններու տեղերը շարժել՝ բարելաւելու համար գրութիւնը, անոր իմաստը եւ նպատակաւոր դրամութիւնը.

Աշակերտները կը գրեն պատմողական, բացատրողական, եւ նկարագրական շարադրութիւններ: Անոնց գրութիւնը ցոյց կու տայ հայերէն լեզուի իմացութեան մակարդակը եւ ուսումնասիրելու, ուրուագրելու, սրբագրելու եւ խմբագրելու կարողութիւն:

2.1 Կարենալ գրել պատմողական շարադրութիւն (պատում)՝

ա. ստեղծել գործողութիւններու նախագիծ (plot) եւ միջավայր.

բ. պատմութեան դէպքերը ներկայացնել եւ ո՛չ թէ պատմել.

2.2 Գրական վերլուծում կատարել

ա. գրական գործ մը կարենալ ըմբռնել եւ նախապէս սորված գիտելիքները օգտագործելով՝ այդ մասին կարենալ գրաւոր արտայայտուիլ.

բ. դատումները հիմնաւորել թէ՛ գրական գործին եւ թէ՛ նախապէս ունեցած գիտելիքներուն յղումներ կատարելով.

գ. զարգացնել մեկնաբանութիւններ, որոնք բխած պիտի ըլլան ուշադիր ընթերցանութենէն եւ ըմբռնումէն.

2.3 Կարենալ ուսումնասիրական գրաւոր զեկոյց մը պատրաստել կարելոր գաղափարներու, հարցերու կամ դէպքերու մասին, հետեւելով վարի ուղղութիւններուն.

ա. ընդգծել եւ նշել ուսումնասիրութեան գլխաւոր հարցերը.

բ. հիմնաւորել գլխաւոր գաղափարը կամ նիւթը.

գ. նիւթը զարգացնել փաստերով, մանրամասնութիւններով, օրինակներով եւ բացատրութիւններով.

2.4 Կարենալ գրել անձնական եւ պաշտօնական նամակներ, շնորհակալական գիրքեր եւ հրաւերներ (ընդգրկել թուականը, ողջոյնի եւ վերջաբանի խօսքերը, նամակին կուտ բովանդակութիւնը (մարմինը) եւ ստորագրութիւնը): **Այս մէկը հաւանաբար տանիլ նաեւ Դ կարգ:**

Գրաւոր եւ բանաւոր խօսքի օրինաչափութիւն

Աշակերտները, իրենց դասարանի մակարդակին համաձայն, կը գրեն եւ կը խօսին հայերէն գրական աշխարհարարին չափանիշերով:

1.1 Գրելու եւ խօսելու համար օգտագործել պարզ նախադասութիւններ.

1.2 Կարենալ կարն նախադասութիւնները իրարու միացնել շաղկապով.

1.3 Միտքը աւելի ամբողջական կերպով արտայայտելու համար, կարենալ նախադասութիւն մը ընդարձակել՝ անոր մէջ օգտագործելով ածականներ, դերանուններ, մակրայեր եւ լեզուական այլ այլ տարրեր.

Վեցերորդ Դասարան

Գրել

Աշակերտները կը գրեն յստակ եւ կապակցուած նախադասութիւններով ու պարբերութիւններով շարադրութիւններ: Անոնց գրաւոր խօսքը ցոյց կու տայ թէ նկատի առնուած են ունկնդիրը եւ գրելու նպատակը: Շարադրութիւնները կ'ունենան նիւթը ներկայացնող նախարան, հիմնաւորող փաստեր եւ եզրակացութիւն: Աշակերտները կը յառաջանան գրաւոր խօսքի գործընթացով կամ հանգրուաններով:

- 1.1 Ընտրել այն գրելաձեւը, որ լաւագոյնս կը համապատասխանէ մտադրուած նպատակին (անձնական նամակ, նամակ խմբագրին, բանաստեղծութիւն, գեկուցում, պատմուածք)։
- 1.2 Գրել ֆանի մը պարբերութիւններէ բաղկացած բացատրողական շարադրութիւն՝
 - ա. ընթերցողին հետաքրքրութիւնը շարժել եւ յստակ նպատակ մը արտայայտել.
 - բ. նիւթը զարգացնել հիմնաւորող մանրամասնութիւններով, եւ նշգրիտ բայերով, գոյականներով եւ ածականներով՝ ընթերցողի միտքին մէջ յստակ պատկեր մը ստեղծելու համար.
 - գ. նիւթը եզրափակել մանրամասն ամփոփումով, որ հաստատէ շարադրութեան նպատակը.
- 1.3 Կարենալ գտնել փնտռուած տեղեկութիւնը օգտագործելով համակարգիչ եւ համացանց.
- 1.4 Կարենալ թղթածրարներ կազմել՝ հետեւելով անոր ձեւային եւ բովանդակային առանձնայատկութիւններուն.
- 1.5 Կարենալ վերստուգել սեւագրութիւնը՝ բարելաւելու համար գրութեան կազմակերպուածութիւնը եւ միտքերու հետեւողականութիւնը պարբերութիւն-ներու մէջ եւ անոնց միջեւ.

2.0 Գրաւոր խօսքի կիրառութիւնները (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները կը գրեն պատմողական, բացատրողական, համոզիչ եւ նկարագրական շարադրութիւններ շուրջ նուազագոյնը 300 բառերէ կազմուած:

Անոնց գրությունը ցույց կու տայ հայերէն լեզուի իմացութիւն եւ ուսումնասիրելու, ուրուագրելու եւ սրբագրելու կարողութիւն:

2.1 Կարենալ գրել պատմողական շարադրութիւն (պատում)՝

ա. ստեղծել գործողութիւններու նախագիծ (plot) եւ միջավայր.

բ. ընդգրկել զգացական մանրամասնութիւններ եւ օգտագործել յստակ լեզու՝ պատմութեան նախագիծը plot-ը եւ կերպարները զարգացնելու համար.

գ. օգտագործել պատմողական տարրեր միջոցներ (խօսակցութիւն, նկարագրութիւն).

2.2 Կարենալ գրել բացատրողական շարադրութիւն (բացատրութիւն, համեմատութիւն եւ հակադրութիւն, խնդիր եւ լուծում).

ա. ներկայացնել թէզը կամ նպատակը.

բ. դրութիւնը բացատրել.

գ. հաստատումները եւ եզրակացութիւնները հիմնաւորող համոզիչ փաստեր բերել.

2.3 Կարենալ հետազօտական գրաւոր գեկոյց մը պատրաստել՝

ա. դնել պարզ հարցեր, որպէսզի հնարաւոր ըլլայ անոնց պատասխանները կամ բացատրութիւնը տալ լիովին.

բ. գլխաւոր գաղափարը կամ միտքերը հիմնաւորել փաստերով, մանրամասնութիւններով, օրինակներով եւ բացատրութիւններով, որոնք բերուած ըլլան հեղինակութիւն ունեցող տարրեր աղբիւրներէ (բանախօսներ, յօդուածներ, գիրքեր, պարբերականներ, համացանց).

գ. ընդգրկել օգտագործուած աղբիւրներու ցանկ.

Գրաւոր եւ Բանաւոր Խօսքի Օրինաչափութիւն

Աշակերտները, իրենց դասարանի մակարդակին համաձայն, կը գրեն եւ կը խօսին հայերէն գրական աշխարհարարին չափանիշերով:

1.1 Բանաւոր եւ գրաւոր խօսքի մէջ կարենալ գործածել պարզ եւ բարդ նախադասութիւններ, ամբողջական միտք մը արտայայտելու համար.

ԵՕՔԵՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆ

Գրել

Աշակերտները կը գրեն յստակ եւ կապակցուած նախադասութիւններով եւ պարբերութիւններով շարադրութիւններ: Անոնց գրաւոր խօսքը ցոյց կու տայ թէ նկատի առնուած են ընթերցողը եւ գրելու նպատակը: Ծարադրութիւնները կ'ունենան նիւթը ներկայացնող նախարան, հիմնաւորող փաստեր եւ եզրակացութիւն: Աշակերտները կը յառաջանան գրաւոր խօսքի գործընթացով կամ հանգրուաններով:

- 1.1 Ստեղծել կառոյց մը, որ հաւասարակշռէ շարադրութեան բոլոր երեւոյթները, գլխաւոր միտքերը իրար կապելու եւ համադրելու համար.
 - 1.2 Հաստատումները եւ հարցադրումները հիմնաւորել դէպքերու նկարագրութիւններով, յստակ օրինակներով եւ փաստերով.
 - 1.3 Գրութեան կառոյցը մշակելու համար օգտագործել նօթագրելու, ուրուագծելու եւ ամփոփելու մօտեցումներ.
 - 1.4 Մէջբերած նախադասութիւններու եւ ուրիշիմ միտքերը շարադրելու պարագային, ճշգրիտ կատարուած ծանօթագրութեամբ անպայման յիշել աղբիւրը.
 - 1.5 Ծանօթանալ համակարգիչի հայերէն տառատեսակներուն եւ փորձել շարադրութիւնները համակարգիչով գրել.
 - 1.6 Գրութեան կառոյցը բարելաւելու համար վերստուգել սեւագրութիւնը, բառերու ճիշդ գործածութիւնը եւ գաղափարներու տրամաբանական զարգացումը.
- 2.0 Գրաւոր խօսքի կիրառութիւնները (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները կը գրեն պատմողական, բացատրողական եւ նկարագրական շարադրութիւններ՝ իւրաքանչիւրը 300-500 բառերով: Անոնց գրութիւնը ցոյց կու տայ անոնց մօտ հայերէն լեզուի իմացութիւնը եւ ուսումնասիրելու, ուրուագրելու եւ սրբագրելու կարողութիւնը:

Ստուգէ բոլոր կարգերուն համար շարադրութեան բառերուն թիւերը:

- 2.1 Կարենալ գրել երեւակայական պատում (գեղարուեստական, ոչ-վավերագրական արձակ) կամ ինքնակենսագրութիւն.

ա. ստեղծել բովանդակութիւն, գործողութիւններու նախագիծ (plot), որ

ունի սկիզբ, բախում կամ թնկուկ (conflict), գործողութիւններու աստիճանական զարգացում մինչեւ եզրակացութիւն.

բ. զարգացնել գլխաւոր եւ երկրորդական կերպարներ եւ համապատասխան միջավայր.

գ. օգտագործել համապատասխան միջոցներ (երկխօսութիւն, խօսակցութիւն, սպասողական վիճակ, շարժումներու, գործողութիւններու եւ արտայայտութիւններու նկարագրութիւն).

2.2 Գրական վերլուծում կատարել՝

ա. Քննարկումներ կատարել՝ ցոյց տալու համար գրական գործի մը ըմբռնումը.

բ. դատումները հիմնաւորել գրական գործին մէջ եղած կարեւոր միտքերու եւ պատկերներու հիման վրայ.

գ. մեկնարանութիւնները հիմնաւորել գրական գործէն մէջբերուած փաստերով եւ օրինակներով.

2.3 Կարենալ ուսումնասիրական գրաւոր գեկոյց մը պատրաստել՝

ա. նիւթին մասին յստակացնող հարցումներ ուղղել.

բ. ուսումնասիրութեան աւարտին յիշել աղբիւրներու ցանկը.

Գրաւոր եւ բանաւոր խօսքի օրինաչափութիւն

Աշակերտները, իրենց դասարանի մակարդակին համաձայն, կը գրեն եւ կը խօսին հայերէն գրական աշխարհարարին չափանիշերով:

1.1 Բանաւոր եւ գրաւոր խօսքի մէջ կարենալ գործածել պարզ եւ բարդ նախադասութիւններ, ամբողջական միտք մը արտայայտելու համար.

Ութերորդ Դասարան

Գրել

Աշակերտները կը գրեն յստակ եւ կապակցուած նախադասութիւններով եւ պարբերութիւններով շարադրութիւններ: Անոնց գրաւոր խօսքը ցոյց կու տայ, թէ նկատի առնուած են ընթերցողները եւ գրելու նպատակը: Ծարադրութիւնները կ'ունենան նիւթը ներկայացնող նախաբան, հիմնաւորող փաստեր եւ եզրակացութիւն: Աշակերտները կը յառաջանան գրաւոր խօսքի գործընթացով կամ հանգրուաններով:

- 1.1 Գրել շարադրութիւն մը, որ ըլլայ տպաւորիչ, ունենայ զարգացող նիւթ եւ վերջանայ յստակ եւ լաւ հիմնաւորուած եզրակացութեամբ.
- 1.2 Իւրաքանչիւր պարբերութեան մէջ եւ պարբերութիւններու միջեւ հաստատել փոխկապակցուածութիւն՝ տրամաբանական անցումներով:
- 1.3 Նիւթը հիմնաւորել օգտագործելով հեղինակներէ առնուած փոխաբերութիւններ, խօսքեր, մէջբերումներ, կարծիքներ, համեմատութիւններ.
- 1.4 Համացանցի օգնութեամբ ուսումնասիրութիւն կատարել փնտռուած տեղեկութիւնները գտնելու համար.
- 1.5 Պահել հաւասարակշռութիւնը ձեռք բերուած տեղեկութիւններուն եւ անձնական միտքերուն միջեւ.
- 1.6 Վերստուգել սեւագրութիւնը՝ բարելաւելու համար գրութեան կառոյցը, բառերու նիշդ գործածութիւնը, պարբերութիւններու, ենթաբաժանումներու եւ գլխաւոր միտքերու միջեւ կատարուած անցումները.

2.0 Գրաւոր խօսքի կիրառութիւնները (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները կը գրեն պատմողական, բացատրողական, եւ նկարագրական շարադրութիւններ՝ իւրաքանչիւրը ??? բառերով: Անոնց գրութիւնը ցոյց կու տայ հայերէն լեզուի իմացութիւն եւ ուսումնասիրելու, ուրուագրելու եւ սրբագրելու կարողութիւն:

2.1 Կարենալ գրել կենսագրութիւններ, ինքնակենսագրութիւն եւ պատմուածք՝

ա. պատմել յստակ դէպք մը, կամ իրավիճակ մը՝ անհրաժեշտ մանրամասնութիւններով.

բ. օգտագործել պատմողական ու նկարագրական ձևեր եւ միջոցներ (համապատասխան խօսակցութիւն, յատուկ գործողութիւններ, ֆիզիքական նկարագրութիւններ, միջավայրի նկարագրութիւն, հերոսներու համեմատութիւն եւ հակադրութիւն)։

2-2 Գրական վերլուծում կատարել՝

- ա. քննարկումներ կատարել ցոյց տալու համար գրական գործի մը ուշադիր ընթերցումը եւ ըմբռնու մը.
- բ. Կատարուած դատումները հիմնաւորել գրական գործին մէջ եղած կարեւոր միտքերու եւ պատկերներու հիման վրայ.
- գ. Գրութեան ձգած տպաւորութեան եւ ազդեցութեան մասին հիմնաւորուած հետեւութիւններ կատարել.
- դ. դատումները հիմնաւորել յղումներ կատարելով գրութեան, այլ հեղինակներու գրական գործերուն կամ անձնական գիտելիքներուն.

2.3 Կարենալ ուսումնասիրական գրաւոր գեկոյց մը պատրաստել.

- ա. Նիւթ մը ընտրել.
- բ. արձանագրել կարեւոր միտքեր եւ ուղղակի մէջբերումներ կարեւոր տարրեր ադրիւրներէ.
- գ. օգտագործել անմիջական (primary) եւ երկրորդական (secondary) աղբիւրներ եւ նշել իւրաքանչիւրին բնոյթը.
- դ. տեղեկութիւնները դասաւորել եւ ի հարկին զանոնք ներկայացնել վիճակագրական տուեալներով եւ քարտէսներով.

Գրաւոր եւ Բանաւոր Խօսքի Օրինաչափութիւն

Աշակերտները, իրենց դասարանի մակարդակին համաձայն, կը գրեն եւ կը խօսին հայերէն գրական աշխարհարարին չափանիշերով:

Նախադասութեան կառոյց

- 1.1 Օգտագործել ճիշդ եւ զանազան նախադասութիւններու տեսակներ եւ խօսքի բացման ձևեր, որոնք անձնական կենդանի ոճ մը կը ձևաւորեն.
- 1.2 Արտայայտուած միտքերը դասաւորել՝ համեմատութեամբ բերուած բացատրութիւններով.